

Užsieniečių absolventų įsidarbinimo Lietuvoje skatinimas

Užsienio šalių gerosios praktikos analizė

Marta Misiulaitytė ir Rugilė Šablinskaitė

MOSTA
STRESENA IR ANALIZĖ

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Kurk
Lietuvai

Įvadas

Demografinės priežastys lemia spartų Lietuvos gyventojų skaičiaus mažėjimą, kuris kelia ekonominių bei socialinių iššūkių valstybei. Migracijos diskurse itin didelis dėmesys skiriamas emigracijos mažinimui, bet imigracija palaipsniui užima vis reikšmingesnę vietą migracijos politikos formavime.

Nors daugumoje Europos Sąjungos (ES) šalių egzistuoja visuotinis sutarimas, kad imigracija yra vienas iš pagrindinių sprendimų darbo jėgos trūkumui mažinti, skirtingose šalyse šis darbo jėgos poreikis atsispindi skirtingose sprendimų formose (OECD 2016). Daugelyje migracijos srities tyrimų, užsieniečiai studentai yra išskiriami kaip atskira migrantų grupė, kuri dažnai vadinama „idealiais migrantais“ dėl jų aukštos kvalifikacijos bei palaipsniui vykstančio prisitaikymo prie naujos šalies, lemiamo universiteto formalių ir neformalių struktūrų. Užsieniečiai studentai, baigę studijas ir įsidarbinę Lietuvoje, galėtų efektyviai prisidėti prie Lietuvos aukštos kvalifikacijos specialistų ir bendro žmogiškųjų išteklių trūkumo. Deja, šiuo metu šis potencialas yra neišnaudojamas: MOSTA (2017) atlikto tyrimo duomenimis, **šiuo metu tik 7% užsieniečių studentų įsidarbina Lietuvoje po studijų.**

Norint efektyviau išsigryninti Lietuvos užsienio talentų išlaikymo modelį, yra naudinga apžvelgti kitų ES šalių modelius, skirtus užsieniečių absolventų integracijos į darbo rinką skatinimui. **Šis dokumentas analizuoja Suomijos, Estijos, Danijos ir Švedijos pavyzdžius.** Šios šalys kultūriniu ir politiniu atžvilgiu yra sąlyginai panašios į Lietuvą, bet pasiekia geresnių rezultatų užsieniečių studentų ir absolventų integracijos ir įsidarbinimo srityse. Tai parodo aukštesnę vietą pasaulyje ir geresni rodikliai tokiuose reitinguose kaip Pasaulio ekonomikos forumo pasaulinio konkurencingumo indeksas. Į indeksą įeinantys rodikliai, matuojantys talentų pritraukimo ir išlaikymo šalyje pajėgumą, parodo Lietuvos atotrūkį nuo kitų Baltijos jūros regiono šalių: 2017 metais Lietuvą ir Estiją skyrė net 40 pozicijų talentų išlaikymo srityje (Lietuva užėmė 109 vietą pasaulyje, o Estija – 69-ą). O 2018 metų duomenimis, Lietuvos situacija pagal užsienio darbuotojų įdarbinimo sudėtingumą buvo įvertinta kaip antra pagal blogumą visoje ES. Todėl **verta apžvelgti kitų valstybių gerąsias praktikas ir atskleisti galimų integracinių veiksmų gamą,** kuri galėtų padėti pagerinti užsieniečių įsitvirtinimo Lietuvoje tikimybę.

Lietuvos ir apžvelgiamų šalių rodikliai* užsienio talentų srityje

	GCI - Šalies gebėjimas pritraukti talentus, vieta iš 137 šalių ¹	GCI - Šalies gebėjimas išlaikyti talentus, vieta iš 137 šalių ²	GCI - Aukštos kvalifikacijos darbuotojai užsieniečiai, vieta iš 63 šalių ³	IMD - Imigracijos įstatymai kaip įdarbinimo kliūtis (įmonių atžvilgiu), vieta iš 63 šalių ⁴	GCI – Užsieniečių įdarbinimo paprastumas, vieta iš 140 šalių ⁵	Užsieniečių studentų dalis visų studentų, 2016 m. ⁶	Užsieniečių dalis visų darbuotojų, 2018 m. ⁷
Lietuva	117	109	47	59	133	4,1 %	1,3%
Estija	59	69	34	29	119	6,8 %	0,7%
Suomija	49	11	40	15	80	7,8 %	4,5%
Danija	32	20	18	40	94	10,8%	6,4%
Švedija	26	17	15	33	45	6,6 %	n/a

*Naudojami rodikliai – OECD 2016, GCI 2017, GCI 2018, IMD 2018 (išsamus aprašymas dokumento pabaigoje).

Migracinių procesų trečiųjų šalių piliečiams apibendrinimas

	Lietuva	Estija	Danija
Pritraukimas į AMI	<ul style="list-style-type: none"> Leidimo kaina svyruoja tarp 114 ir 224 eurų (įprastine/skubos tvarka) išduodamas studijų laikotarpiui, bet ne ilgiau kaip 2 metams (galioja nuo 2018 m. liepos 1 d.) Paskutiniams studijų metais galima prašyti leidimo galiojimo trukmės iki 6 mėnesių po paskutinės mokymosi dienos (galioja nuo 2018 m. liepos 1 d.) Įprastinė išdavimo trukmė – 3 mėnesiai 	<ul style="list-style-type: none"> Rinkliavos dydis – 64 eurai Leidimas išduodamas visam studijų laikotarpiui. Leidimas laikinai gyventi išduodamas ambasadoje, konsulatuose arba, pirma atvykus su viza, Policijos ir Sienos Apsaugos Valdyboje. Taip pat užsieniečiai, esantys Estijoje ir norintys tęsti studijas, gali naujo leidimo prašyti Policijos ir Sienos Apsaugos Valdyboje. Iš šalies išvykti nereikia. Išdavimo trukmė – 1 mėnuo 	<ul style="list-style-type: none"> Prašymą pateikti Danijos atstovybėje užsienyje, arba jau esant Danijoje su viza arba kitu leidimu gyventi, policijos komisariate arba SIRI piliečių centre Rinkliava - 281 eurai Leidimas išduodamas visam studijų laikotarpiui Leidimas galimas taip pat galimas iki metų trukmės parengiamajai programai Išdavimo trukmė – 2 mėnesiai, doktorantams – 1 mėnuo
Studijų laikotarpis	<ul style="list-style-type: none"> 20 val. per savaitę mokslo metų metu (įskaitant praktiką), o vasaros atostogų metu – neribotai. Nereikalingas papildomas leidimas. Doktorantai dirba be apribojimų 	<ul style="list-style-type: none"> Visiems nuolatinių studijų studentams leidžiama dirbti be apribojimų 	<ul style="list-style-type: none"> 20 val. per savaitę be papildomų leidimų. Taip pat galima atlikti privalomą praktiką pilnu etatu, o neprivalomai praktikai reikalingas papildomas (nemokamas) leidimas. Doktorantams apribojimų nėra.
Įsidarbinimas po studijų	<ul style="list-style-type: none"> Leidimas gyventi po studijų darbo paieškai suteikiamas 12 mėnesių laikotarpiui (galioja nuo 2018 m. liepos 1 d.) Leidimo dirbti nagrinėjimo terminas – 2 mėnesiai (nuo 2018 spalio 1 d.) <p>Reikalavimai:</p> <p>a) Lietuvos nėra specialisto, atitinkančio darbdavio keliamus kvalifikacinius reikalavimus ir darbuotojas turi ne mažesnę negu vienerių metų darbo patirtį pagal turimą kvalifikaciją per pastaruosius dvejus metus, arba b) Darbuotojas įsidarbina pagal Lietuvoje įgytą profesiją/kvalifikaciją</p> <p>Abejais atvejais:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Darbdavys įsipareigoja įdarbinti užsienietį pagal darbo sutartį ne trumpesiam negu 6 mėnesių laikotarpiui; - Darbdavys teritorinėje darbo biržoje talpina darbo skelbimą ne mažiau nei 5 d.d. Praėjus 1 mėnesiui po skelbimo galiojimo pabaigos, sumokėjęs rinkliavą darbdavys teikia prašymą teritorinei darbo biržai dėl leidimo išdavimo. - Užsienietis darbo biržos sprendimą su kitais dokumentais, draudimo ir pragyvenimo lėšų įrodymu pateikia migracijos tarnybai. - Rinkliava darbdaviui: 121-150 eurų - Rinkliava užsieniečiui: 114 eurai (nagrinėjimas+ įforminimas); skubos tvarka – 224 eurai 	<ul style="list-style-type: none"> Darbo paieška be papildomų leidimų iki 270 dienų po baigimo Specialus statusas absolventams: <ul style="list-style-type: none"> - Netaikomos rinkliavos nei absolventams, nei darbdaviams - Nėra tam tikro atlyginimo reikalavimų - Darbdaviams nebereikia Estijos nedarbo fondo sutikimo - neturint darbo sutarties, reikalingas sveikatos draudimo ir pakankamų pragyvenimo lėšų įrodymas 	<ul style="list-style-type: none"> Darbo paieška be papildomų leidimų 6 mėnesiai po baigimo Specialus statusas magistrantūros ir doktorantūros absolventams: „establishment card“ <ul style="list-style-type: none"> - Prašyti 6 mėn. po baigimo laikotarpyje - 282 eurų - neturint darbo sutarties, įrodyti pakankamą pragyvenimo lėšų turėjimą - Išdavimo laikas – 1 mėnuo - Galiojimas – iki 2 metų

Migracinių procesų trečiųjų šalių piliečiams apibendrinimas

	Lietuva	Suomija	Švedija
Pritraukimas į AMI	<ul style="list-style-type: none"> Leidimo kaina svyruoja tarp 114 ir 224 eurų (įprastine/skubos tvarka) išduodamas studijų laikotarpiui, bet ne ilgiau kaip 2 metams (galioja nuo 2018 m. liepos 1 d.) Paskutiniaisiais studijų metais galima prašyti leidimo galiojimo trukmės iki 6 mėnesių po paskutinės mokymosi dienos (galioja nuo 2018 m. liepos 1 d.) Įprastinė išdavimo trukmė – 3 mėnesiai 	<ul style="list-style-type: none"> Pirmojo leidimo kaina elektroniniu būdu 300 eurų, o teikiant dokumentus atstovybėje fiziniu būdu – 360 eurų. Leidimo pratęsimo kaina kitais kartais – 150 eurų Kasmet atnaujinamas Baigus studijas, galima prašyti leidimo laikinai gyventi darbo pagrindu arba prasitęsti esamą leidimą darbo paieškoms 	<ul style="list-style-type: none"> Leidimo kaina 97 eurai, apmokama internetu. Po studijų, likti galima tik su leidimu gyventi darbo pagrindu
Studijų laikotarpis	<ul style="list-style-type: none"> 20 val. per savaitę mokslo metų metu (įskaitant praktiką), o vasaros atostogų metu – neribotai. Nereikalingas papildomas leidimas. Doktorantai dirba be apribojimų 	<ul style="list-style-type: none"> Užsienio šalių studentai gali dirbti iki 25 val. per savaitę ir neribotai atostogų metu. 	<ul style="list-style-type: none"> Darbo laikas studijuojant įstatymais nėra ribojamas Galimybės įsidarbinti universiteto draugijose
Įsidarbinimas po studijų	<ul style="list-style-type: none"> Leidimas gyventi po studijų darbo paieškai suteikiamas 12 mėnesių laikotarpiui (galioja nuo 2018 m. liepos 1 d.) Leidimo dirbti nagrinėjimo terminas – 2 mėnesiai (nuo 2018 spalio 1 d.) <p>Reikalavimai:</p> <p>a) Lietuvos nėra specialisto, atitinkančio darbdavio keliamus kvalifikacinius reikalavimus ir darbuotojas turi ne mažesnę negu vienerių metų darbo patirtį pagal turimą kvalifikaciją per pastaruosius dvejus metus, arba b) Darbuotojas įsidarbina pagal Lietuvoje įgytą profesiją/kvalifikaciją</p> <p>Abejais atvejais:</p> <ul style="list-style-type: none"> Darbdavys įsipareigoja įdarbinti užsienietį pagal darbo sutartį ne trumpesniam negu 6 mėnesių laikotarpiui; Darbdavys teritorinėje darbo biržoje talpina darbo skelbimą ne mažiau nei 5 d.d. Praėjus 1 mėnesiui po skelbimo galiojimo pabaigos, sumokėjęs rinkliavą darbdavys teikia prašymą teritorinei darbo biržai dėl leidimo išdavimo. Užsienietis darbo biržos sprendimą su kitais dokumentais, draudimo ir pragyvenimo lėšų įrodymu pateikia migracijos tarnybai. Rinkliava darbdaviui: 121-150 eurų Rinkliava užsieniečiui: 114 eurai (nagrinėjimas+ įforminimas); skubos tvarka – 224 eurai 	<ul style="list-style-type: none"> Leidimas laikinai gyventi gali būti pratęsiamas maksimaliai dar 1 metams po studijų, pristačius Suomijoje baigtų studijų diplomą. Kaip ir studijų metu, studentas turi turėti banko sąskaitoje pakankamai lėšų pragyventi leidimo pratęsimo laikotarpiui Radus per metus darbą, studentas gali teikti paraišką leidimui laikinai gyventi darbo pagrindu arba, jei jis kuria savo verslą, leidimui laikinai gyventi verslo pagrindu 	<ul style="list-style-type: none"> Tam, kad studentas galėtų prašyti leidimo laikinai gyventi Švedijoje po studijų darbo paieškoms, jis privalo būti išlaikęs ir baigęs visas paskaitas universitete Studentas per mėnesį turi turėti bent 800 eurų savęs išlaikymui nurodytam leidimo pratęsimo laikotarpiui Leidimo prašoma dar būnant Švedijoje, tačiau internetu Gavus leidimą laikinai gyventi po studijų ir susiradus darbą, galima dirbti iki kol galioja leidimas, o vėliau jį keisti į leidimą darbo pagrindu

Estija

Užsieniečių studentų dalis visų studentų tarpe siekia 6,8 procentus.

Apie 10 procentų Estijoje studijavusių užsieniečių įsidarbino po studijų 2016 metais, o Estija nustatė tikslą – 30 procentų iki 2030 metų.

Užsieniečių studentų pritraukimas į Estiją

- Virš 100 studijų programų anglų kalba
- Stojimas per bendrą platformą estonia.dreamapply.com galimas į 5 studijų programas ir maksimaliai 2 programas viename universitete
- „Study in Estonia“ vieno langelio principu suteikia informaciją apie studijų Estijoje galimybes. Tikslas yra suteikti išsamią informaciją apie studijas, bet puslapis taip pat ir išryškina tolimesnes karjeros galimybes bei su karjera susijusius informacinius šaltinius: trumpai pristatomi faktai apie darbo paiešką ir atlyginimus, bei pateikiamas sąrašas interneto portalų, kuriuose talpinami darbo skelbimai. Tarptautinis tyrimas, rėmėsis 15 000 studentų apklausos duomenimis, parodė, kad **karjeros galimybės yra itin svarus faktorius trečiųjų šalių piliečiams, lemiantis jų pasirinkimą studijuoti tam tikroje šalyje** (International Student Barometer 2016; Nilsson ir Ripmeester 2016). Aukštojo mokslo vertinimo ekspertai QS taip pat nustatė, kad galimybė rasti darbą po studijų yra pagrindinė tam tikros šalies ir universiteto pasirinkimo priežastis (QS Intelligence Unit 2017). Todėl informacijos apie įsidarbinimą suteikimas studentų pritraukimo etape taip pat yra naudingas.
- „Study in Estonia“ **skatina dirbti studijų metu**: pasak puslapio, tai padeda tolimesnei karjerai, nes darbdaviai vis dažniau ieško darbuotojų su patirtimi. Taip pat užsimenama apie Estijos startuolių ekosistemą su finansavimo galimybėmis kurti startuolį studijų metu. Šis skatinimas atsispindi užsieniečių darbo reglamentavime: darbo apribojimų užsieniečiams studijų metu nėra.
- Itin didelis stipendijų pasirinkimas pilnos studijų pakopos studentams iš užsienio, kai kurios atleidžia nuo mokesčių už mokslą naštos, kai kurios papildomai suteikia lėšų pragyvenimui. Yra tiek valstybinių, tiek universitetinių stipendijų programų. Tyrimų rezultatai leidžia teigti, kad **stipendijų suteikimas didina studijų baigimo tikimybę** (Dynarski 2003; Goldrick-Rab, Kelchen, Harris ir Benson 2016)
- Papildomai Estijoje suteikiamos stipendijos tam tikroms studijų programoms, kurios gimė iš **verslo ir valstybės bendradarbiavimo** – geras pavyzdys yra stipendijų programa „Study IT in Estonia“.

work
estonia

STUDY in
ESTONIA
.ee

Estijos politikos gairės migracijos srityje

Estija parengė šalies integracijos strategija, kurios tikslas – glaudi ir darni visuomenė. Strategija aiškiai įvardina iššūkius, kuriuos siekia spręsti:

„1) increasing the openness of society, including Estonian-speaking permanent residents and making their **attitudes towards integration more supportive**;
2) the continuing **support for permanent residents** with cultures and native languages different from Estonian in the society; 3) **supporting the adaptation and integration of new arrivals** as a growing target group“ (Integrating Estonia 2020).

Remdamasi strategija, Estijos vidaus reikalų ministerija nustatė keturis pagrindinius prioritetus ir tikslus migracijos ir pilietybės srityse. Net du iš keturių apibrėžtų tikslų tiesiogiai apima ir užsieniečius studentus kaip migrantų grupę. Tai yra, visų pirma, migracijos ir susijusių teisinių ir administracinių procesų palengvinimas žmonėms, prisidedantiems prie Estijos valstybės ir visuomenės vystymosi. Visų antra, palaikymo sistemos formavimas siekiant palengvinti imigrantų adaptaciją ir integraciją į visuomenę bei sukurti išankstines sąlygas migrantų tolimesniai savarankiškam darbui ir gyvenimui. Ši sistema numatyta kaip kooperacija su privačiuoju, NVO ir viešuoju sektoriais.

Su tokiomis migracijos politikos gairėmis galima susieti ir valstybės iškeltą tikslą, pasiekti 30 procentų Estijos absolventų iš užsienio įdarbinimą iki 2030 metų. Estija stabiliai juda tikslo link: OECD duomenimis, 2017 metais net 20 procentų užsieniečių absolventų 18 mėnesių po baigimo buvo įsidarbinę. Nors skiriasi skaičiavimo metodika, Estijos ir OECD šalių bendras vidurkis (20-50 %) gerokai pranoksta Lietuvos aukštojo mokslo institucijas baigusią užsieniečių įsidarbinimo rodiklį, kuris 2017 metais siekė tik 7 procentus (MOSTA 2017).

Integraciją ir įsidarbinimą skatinantys veiksniai

Estų kalbos mokymas(is)

- Dauguma didžiųjų universitetų siūlo estų kalbos kursus (mokamai) nuo A1 iki B2 lygio, taip pat ir specialūs kursai medicinos studentams. Yra galimybė įstoti į studijų programą, vykdomą estų kalba, be estų kalbos žinių: leidžiama metus laiko intensyviai mokytis kalbą ir pasiekus B2 lygį pradėti studijuoti.
- Estijos Švietimo ir Mokslo Ministerija kartu su Europos socialiniu fondu finansavo interneto estų kalbos kursą suaugusiems „Keeleklikk“, kuris prieinamas tiek anglakalbiams, tiek rusakalbiams, norintiems mokytis estų kalbos.
- Taip pat „Study in Estonia“ siūlo Lingvist programėlę estų kalbos pagrindams ir frazėms išmokti.
- Speakly yra mobilioji ir kompiuteriams skirta programėlė estų kalbos mokymui. Integracijos Fondas Estijoje šią mokamą programėlę (18,90 EUR mėnesinis mokestis) nemokamai siūlo visiems, norintiems išmokti estų kalbą. Estijos kultūros ministras Indrek Saar pristatė šią „dovaną“ visiems Estijos šimtmečio proga, kas signalizuoja tiek inovatyvų verslo ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimą kalbos mokymo srityje, tiek pabrėžia, jog talentų pritraukimas ir integracija yra svarbūs politiniai prioritetai Estijoje. Pabrėžtina, kad programėlė buvo reklamuojama ir Study in Estonia puslapyje, siekiant skatinti studentus mokytis estų kalbos.
- Vienas iš nemokamų „Welcome Estonia“ įvadinės programos užsieniečiams modulių yra estų kalba.

Informacijos prieinamumas anglų kalba

- Estijos Vidaus Reikalų Ministerijos puslapio anglų kalba versija talpina nuorodą į užsieniečių įstatymą (Aliens Act), kuris prieinamas anglų kalba.
- Policijos ir Sienų Apsaugos Valdyba pateikia visą informaciją anglų kalba, nors nėra aiškiai suskirstyta informacija pagal ES/trečiųjų šalių piliečius, o naudojama kalba yra teisinio ir sudėtingo pobūdžio. Šiuo atveju Danija (apžvelgiama toliau) atspindi geresnį pavyzdį.
- „Work in Estonia“ atskleidžia įsidarbinimo galimybes, informuoja apie kalbos kursus bei leidimus gyventi ir dirbti, suteikia žinių apie daug gyvenimo Estijoje sričių (skirstoma į tris skiltis – atvykimą, darbą, gyvenimą)

Įsidarbinimo procesų eiga trečiųjų šalių piliečiams – geroji Estijos praktika

3 etapas: Įsidarbinimas

Darbas ir praktika studijų metu

Darbo apribojimų studijų metų nėra. Studentams leidžiama dirbti, jeigu jie studijuoja nuolatinės studijas (apibrėžiama kaip 30 ECTS kreditų per semestrą). Tolimesnių apribojimų leistinoms darbo valandoms nėra.

Užsieniečiams absolventams skirtas leidimas gyventi

Su darbo sutartimi

Estijoje studijas baigę užsieniečiai gali prašyti laikino leidimo gyventi darbo pagrindu palengvintomis sąlygomis. Nuo 2013 rugsėjo 1 d., visiems Estijos aukštojo mokslo institucijose diplomą įgijusiems užsieniečiams bei juos įdarbinti norintiems darbdaviams nebegalioja rinkliavos, taikomos kitiems laikino leidimo dirbti prašantiems trečiųjų šalių piliečiams. Tai galioja visų pakopų studijas Estijoje baigusiems trečiųjų šalių piliečiams. Taip pat darbdaviai nebeprivalo gauti Estijos nedarbo draudimo fondo (Eesti Töötukassa) leidimo įdarbinant užsieniečius absolventus. Taip pat negalioja tam tikro atlyginimo reikalavimai.

Be darbo sutarties

Baigus bakalaurą ir visų studijų metu gyvenus Estijoje (t.y., 3 metus)

Baigus magistrą arba doktorantūrą Estijoje

Šioms absolventų grupėms leidimo gyventi prašyti galima taip pat neturint darbo, bet reikia turėti sveikatos draudimo ir pakankamų pragyvenimo lėšų įrodymą. Kai darbas randamas, galioje kairėje aprašytos palengvintos sąlygos įsidarbinimo dokumentams sutvarkyti.

Darbo paieška be papildomų leidimų iki 270 dienų po baigimo

Išdavimo trukmė – 1 mėnuo

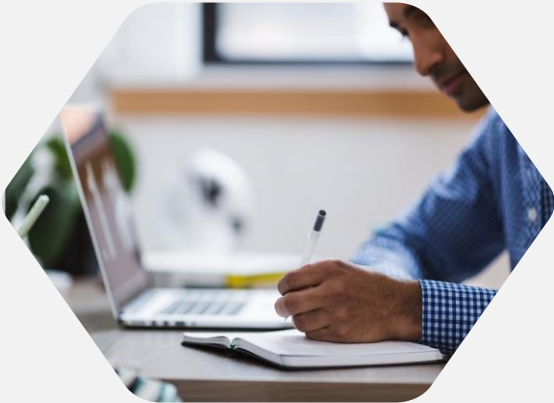
Kaina - nemokamai

Kitos gerosios praktikos Estijoje

Konsultacijos migraciniais klausimais

Policijos ir Sienų Apsaugos Valdyba (Politsei- ja Piirivalveamet) administruoja leidimus ir visas. Ji taip pat suteikia nemokamas “migracijos patarėjų” konsultacijas tiek internetu per el. paštą arba “skype” programą, tiek telefonu ar gyvai keturiuose miestuose. Migracijos konsultantai dirba estų, anglų ir rusų kalbomis ir taip pat gali atvykti į seminarus ir mokymus. Jų tikslas - “padėti užsieniečiams atvykusiems į Estiją bei būti partneriu darbdaviams, verslininkams, mokslo institucijoms bei kitiems, kviečiantiems užsieniečius į Estiją”.

Nemokama įvadinė integracinė programa užsieniečiams, atvykusiems į Estiją – Welcoming programme (settleinestonia.ee)

Europos socialinis fondas (ESF) ir Estijos vidaus reikalų ministerija finansuoja nemokamą įvadinę programą visiems, atvykusiems į Estiją. Ji susideda iš kalbos kursų, o taip pat ir modulių apie istoriją, kultūrą, šeimos gyvenimą. Yra atskiras modulis darbui Estijoje, kurio metu suteikiama informacija apie darbo paieškas, leidimus, darbo kultūrą, pensijų sistemą, verslo įkūrimą ir pan. Kiekvienas modulis (išskyrus kalbos) trunka dieną ir yra siūlomas anglų bei rusų kalbomis skirtinguose Estijos miestuose.

Nemokama internetinė vaizdinė medžiaga apie Estijos kultūrą anglų kalba

Estijos kultūros ministerija parėmė projektą „Kultuuriklikk“, susidedantį iš 24 video klipų, pasakojančių apie Estijos kultūrą ir istoriją. Nors tai nėra iš pirmo žvilgsnio susiję su darbo paieška, dauguma tyrimų rodo, kad bendrinė integracija į visuomenę ir kultūrinis ir socialinis kapitalas tiesiogiai susiję su sėkmingu įsitvirtinimu darbo rinkoje (Friesen 2011; Fokkema ir Haas 2011)

Danija

Užsieniečių studentų dalis visų studentų tarpe siekia 10,8 procentų, o net 55% jų lieka Danijoje po studijų. Ypač gerai Danijai sekasi pritraukti aukštos kvalifikacijos darbuotojus.

new to denmark

The official portal for foreign nationals who wish to visit, live or work in Denmark

You want to **apply**

You want to apply to visit, live or work in Denmark.

You are **waiting for an answer**

You have applied and are waiting for an answer to your application.

You have **received an answer**

You have received an answer to your application.

You want to **extend**

You have permission to stay in Denmark and want to apply for an extension of your stay.

Your situation is **changing**

You want to know if changes in your private life or work situation will affect your permission to stay in Denmark.

Užsieniečiai studentai Danijoje: informacijos sklaida

- „Study in Denmark“ suteikia informaciją užsieniečiams apie studijų programas, stojimo tvarką, priėmimą į Danijos AMI bei apie bendrus gyvenimo Danijoje aspektus
- „New to Denmark“ (www.nyidanmark.dk) – Danijos imigracijos biuro puslapis pasižymi itin patraukliu ir išsamiu informacijos pateikimu.
- Kairėje pusėje pavaizduota puslapio nuotrauka iliustruoja informacijos sistemingą pateikimą naudotojui. Išsirinkus norimą temą (pavyzdžiui, „Jūs norite atvykti“ arba „Jūs laukiate atsakymo“), atsidaro naujas langas, kuris toliau veda naudotoją per reikalavimus klausimų forma. Taip naudotojui rodama tik jam aktuali informacija. Pavyzdžiui, pasirinkus variantą, kad norima atvykti į Daniją, reikia pasirinkti atvykimo tikslą – pavyzdžiui, darbą. Tuo metu klausama, ar naudotojas jau turi darbo pasiūlymą, po to, ar jis yra mokslininkas. Atsakius parodomas galimybės leidimui gauti bei reikalavimai kiekvienu atveju. Toks informacijos pateikimo būdas mažina klaidų tikimybę, pavyzdžiui, jog bus išsirinktas netinkamas statusas ir remiamasi netinkamais teisės aktais ir/arba ne tai institucijai pateikti dokumentai. Aiškus informacijos pateikimas palengvina informacijos paiešką užsieniečiams bei galimai sumažina užklausų skaičių bei darbo krūvį už migraciją atsakingai įstaigai.

Migracinių procesų eiga Danijoje trečiųjų šalių studentams: paprasta ir patogiu

1 etapas: Leidimas gyventi

Dar nesant Danijoje, prašymą pateikti Danijos atstovybėje užsienyje, arba jau esant Danijoje su viza arba kitu leidimu gyventi, policijos komisariate arba SIRI piliečių centre

Dokumentus galima pateikti originalo kalba, jeigu ji – anglų, danų, norvegų, švedų, vokiečių. Kitais atvejais, reikia vertimo į danų arba anglų k.

Išdavimo trukmė – 2 mėnesiai, doktorantams – 1 mėnuo

Su bylos numeriu internete galima stebėti, kiek užtrunka svarstymas

Asmuo turi teisę likti Danijoje, kol svarstomas jo prašymas, jeigu prašymą pateikė dar nepasibaigus esamo leidimo galiojimui.

- Užpildyti internete formą su vardu, el. paštu ir paso numeriu, kad gauti „case ID“ (bylos numerį)
- Su bylos numeriu sumokėti rinkliavą – 2 100 DKK (281 EUR)
- Surinkti dokumentus
 1. rinkliavos sumokėjimo įrodymas
 2. paso kopija
 3. jeigu mokslas mokamas – sumokėjimo už pirmą semestrą įrodymas, jeigu nemokamas arba suteikta stipendija – įrodyti pragyvenimo lėšų pakankamumą
- Užpildyti prašymą internete arba „popieriniu“ būdu
 1. pildant internetu, universitetas užpildo pirmas ir atsiunčia formos kodą
 2. su formos kodu ir surinktais dokumentais būsimas studentas užpildo formą
- Jeigu buvo pildoma internetu arba SIRI (Danijos agentūra tarptautiniam pritraukimui ir integracijai) piliečių centre, per 14 dienų nuo prašymo pateikimo, papildomai pateikti biometrinius duomenis (pirštų antspaudus, nuotrauką)

2 etapas: gyventojų kortelė

- Radus gyvenamąją vietą, per 5 dienas registruotis CPR (civilinėje registracijos sistemoje), su dokumentais: pasu, nuomos sutartimi, leidimu gyventi
- SU CPR biometriniu gyventojų kortele („residence card“) galima vykdyti visas funkcijas valstybinėse įstaigose (pvz., mokėti mokesčius) bei atsidaryti banko sąskaitą.

Migracinių procesų eiga Danijoje trečiųjų šalių piliečiams – įsidarbinimo galimybių gausa

3 etapas: Įsidarbinimas

Darbas ir praktika studijų metu

Studentai gali be papildomų leidimų dirbti iki 20 val./savaitę. Praktika studijų metu: jeigu ji privaloma studijų programos dalis, studentas gali be papildomų leidimų ją atlikti pilnu etatu. Jeigu ji nėra privaloma, netgi kai praktika neapmokama, studentas turi papildomai gauti leidimą iš SIRI. Toks leidimas yra nemokamas. Nuo 2018 m. birželio 1 d. doktorantai bei mokslininkai gali be apribojimų ar papildomų leidimų dirbti su jų moksline veikla susijusį darbą.

Užsieniečiams absolventams skirtas leidimas

Danija turi išskirtinai įsidarbinimui po studijų Danijoje skirtą leidimą „establishment card“. Jeigu užsienietis įgijo magistrantūros arba doktorantūros laipsnį Danijos universitete, jis gali rinktis „establishment card“. Jos reikia prašyti nepaėjus 6 mėnesių laikotarpiui po studijų bei reikia turėti darbo sutartį arba įrodyti pakankamas lėšas – vienam asmeniui 2018 m. tai yra 87 264 DKK (11 700 EUR). Šio leidimo išdavimo trukmė 1 mėnesis ir kaina – 2 110 DKK (282 EUR).

Kiti įsidarbinimo būdai, galimi užsieniečiams absolventams

Ypatingos kvalifikacijos pagrindu

Stažuotės pagrindu

Positive List

Fast-track scheme

Startuolių kūrimo pagrindu

Pay Limit Scheme

Danija, kaip ir Estija, išskiria užsieniečius, studijas baigusius Danijoje, kaip tikslinę potencialių darbuotojų grupę, ir suteikia galimybę darbo leidimui gauti palengvinta tvarka. Tačiau Danijoje jis galioja tik magistro arba doktorantūros, t.y. aukštesnės pakopos, laipsnį įgijusiems trečiųjų šalių piliečiams. Be tokio specialaus leidimo taip pat absolventai gali greituoju būdu gauti leidimą dirbti, kai jau turi darbo pasiūlymą iš įmonės, įtrauktos į SIRI patvirtintų įmonių sąrašą (fast-track scheme), arba kai siūlomo darbo atlyginimas yra nemažesnis nustatytos ribos (pay limit scheme) arba kai įsidarbinama itin reikalinga pripažintoje srityje (positive list). Visos šios leidimo formos kainuoja 3 280 DKK (440 EUR) ir išdavimas trunka iki 1 mėnesio, išskyrus fast-track leidimą, kuris trunka iki 10 dienų.

Įsidarbinimą Danijoje skatinantys veiksniai

- ❑ Nors **danų kalbos kursai** iki 2018 m. liepos 1 dienos visiems užsieniečiams buvo nemokami, minėtą dieną įsigalioja naujas įstatymas, reglamentuojantis, kad studentams ir dirbantiems Danijoje danų kalbos kursai yra dalinai mokami (2 000 DKK už vieną iš šešių kalbos mokymo modulių). Tačiau, šioms tikslinėms imigrantų grupėms taip pat taikomas „kuponų“ (voucher) principas: po gyvenamosios vietos deklaravimo, 1 mėnesio bėgyje reikia registruotis vietinėje kalbos mokykloje arba pranešti apie kuponų naudojimą atidėjimą. Jis suteikia teisę penkerių metų laikotarpyje iš viso 3,5 metus mokytis danų kalbos. Taip pat kelios kalbų mokyklos suteikia galimybę lankyti virtualius kursus, su kassavaitinėmis pamokomis gyvai internetu su mokytoju.
- ❑ Didžiausi universitetai Danijoje turi **karjeros centrus**, kurie pateikia informaciją anglų kalba. Pozityviai paminėti galima kai kurių universitetų iniciatyvas užsieniečių absolventų įsidarbinimo skatinime. Pavyzdžiui, septynių universitetų tinklas vykdo jaunųjų profesionalų Danijoje programą (Young Professionals in Denmark). Dalyvaujančių universitetų karjeros centrai organizuoja dalyvių atranką į **karjeros programą užsieniečiams magistrantūros ir doktorantūros studentams**. Po pirmojo semestro, savo motyvaciją tolimesnei karjerai Danijoje galintys pagrįsti užsieniečiai, gali dalyvauti programoje metus laiko. Jos metu dalyviai užmezga profesinius kontaktus, mokosi apie Danijos darbo kultūrą, lanko įmones, gauna patarimų ir pan. Dėl programos žinomumo įmonių tarpe, po programos įgytas sertifikatas tampa „prekės ženklu“, kuris atveria daugiau karjeros galimybių.
- ❑ Taip pat, sostinės Kopenhagos regione papildomai vykdoma panaši iniciatyva, kurios metu **visų studijų pakopų** arba prieš mažiau nei 6 mėnesius studijas baigę užsieniečiai studentai gali dalyvauti **6 mėnesių trukmės karjeros programoje**, apimančioje karjeros mentorystę ir dalyvavimą su ja susijusiuose tinkluose. Ši, kaip ir jaunųjų profesionalų programa, finansuojama Europos Sąjungos socialinio fondo.

- ❑ “Work in Denmark” puslapis talpina darbo skelbimus tik anglų kalba, suteikia informaciją apie įsidarbinimą bei apie visus pradinius gyvenimo Danijoje aspektus. Išskirtina šiame puslapyje, lyginant su keliomis kitų šalių panašiomis užsienio talentų įsidarbinimo platformomis, yra tai, kad jis siūlo **e-kursus, skirtus darbo paieškai, video paskaitas bei nemokamus seminarus ieškantiems darbo**. Į internete prieinamų kursų bei video medžiagą įeina CV rengimo patarimai bei kontaktavimo su įmonėmis ir kultūriniai Danijos darbuotojų tapatumai.

Suomija

Užsieniečių studentų dalis (ES ir ne ES) visų studentų tarpe siekia 7,3% (21,061).

2017 metais Suomijoje buvo išduoti 21,340 leidimai laikinai gyventi, iš kurių 24,3% buvo suteikti studijų pagrindu ir 31,6% darbo pagrindu.

Suomijoje taip pat dirba didelis skaičius estų, tačiau jiems leidimo gyventi nereikia, nes jie kasdien važinėja tarp Estijos ir Suomijos.

Kodėl užsienio studentai renkasi studijas Suomijoje?

- Edukacinė sistema Suomijoje pripažįstama kaip viena geriausių pasaulyje. TOP 3% Suomijos universitetų patenka į TOP 500 pasaulio universitetų reitingą.
- Pasak Pasaulio ekonomikos forumo Konkurencingumo tyrimo 2018, Suomija reitinguojama kaip viena iš inovatyviausių šalių aukštojo mokslo programose.
- Vidutiniškai 31,000 tarptautinių studentų kasmet renkasi studijuoti Suomijoje.
- Anglų kalba siūloma apie 450 studijų programų.
- Galima pasirinkti iki 6 dominančių studijų programų ir į jas stoti pildant tik 1 aplikaciją.

Sąlygos studijuoti užsienio studentams Suomijoje

- ❑ Mokslas studentams iš ES/EEA narių yra nemokamas.
- ❑ Studentai iš trečiųjų šalių turi apmokėti pilną studijų kainą, tačiau universitetai siūlo dalines bei pilnas studijų stipendijas.
- ❑ Užsienio studentai stojantys į programas suomių ar švedų kalbomis, už mokslą mokėti neprivalo.
- ❑ Leidimas laikinai gyventi Suomijoje gali būti išduotas aplikuojuojant e-sistemoje internetu, kur taip pat galima sekti išdavimo procesą. Išdavimo trukmė vidutiniškai yra 1 mėnuo.
- ❑ Užsienio šalių studentai gali dirbti iki 25 val. per savaitę ir neribotai atostogų metu.
- ❑ Universitetų karjeros centrai konsultuoja dėl įsidarbinimo galimybių po studijų.
- ❑ Studentai, baigę bakalauro laipsnio programą, automatiškai yra priimami į magistro laipsnio programą be papildomo stojimo.
- ❑ Pasak Tarptautinio studentų barometro studijos 2018 metais, pusė visų apklaustų paskutiniojo kurso užsienio studentų planuoja likti gyventi Suomijoje.
- ❑ Universitetai siūlo programas, padedančias geriau integruotis į Suomijos visuomenę. Pavyzdžiui, studentui yra priskiriama vietinė šeima, kuri rūpinasi užsienio studentu ir leidžia kartu laisvalaikį.

Lengvai prieinama informacija studentams

Residence permit

I want to arrive or stay in Finland → You will stay in Finland for longer than 90 days. You need a residence permit or you need to register your right of residence.	I am going to visit Finland → Tourism and business trips, for example, count as visits. You can spend a maximum of 90 days in Finland with a visa or visa-free.	I want to extend my residence permit → You need to apply for an extended permit or a permanent residence permit before your residence permit expires.
I want a permanent residence permit → If you have stayed in Finland long enough, you may apply for a permanent residence permit.	I need a new residence permit card or a new residence card → Apply for a new card if your residence permit is still valid but your card is going to expire or you have lost it.	I am a victim of human trafficking → If you are a victim of human trafficking, you may get a residence permit in Finland.

EU citizen

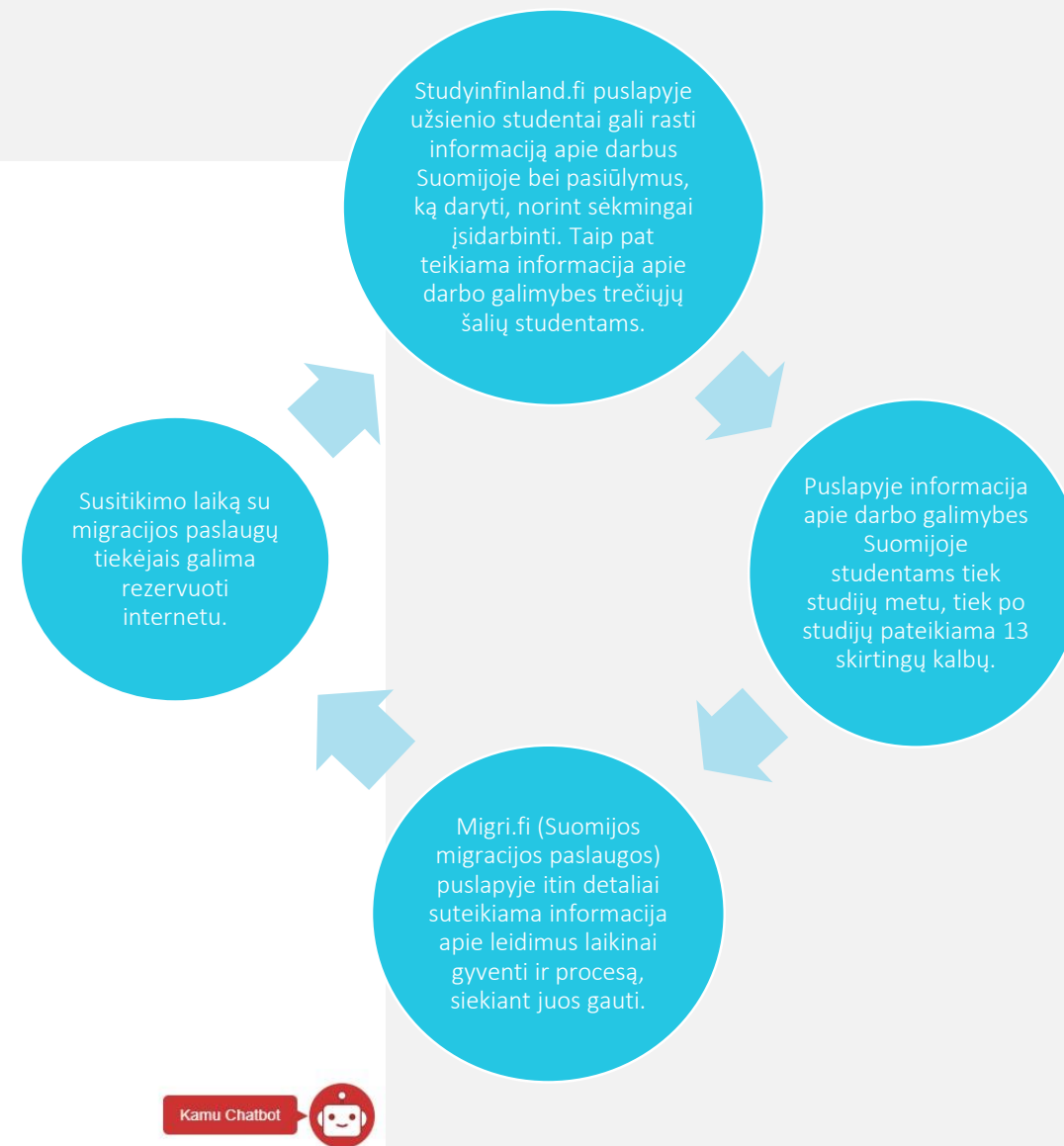
I want to stay in Finland → You will stay in Finland for longer than 90 days. When you are an EU citizen or a family member of an EU citizen, you must register your right of residence.
--

Travel documents

I need a travel document → Alien's passports and refugee travel documents are travel documents issued instead of national passports. Apply for a Finnish passport from the police.
--

Asylum in Finland

I need asylum in Finland → When you are being persecuted and need asylum.

Ypatingai aiškiai suformuluoti žingsniai migracijos agentūros puslapyje

Work in Finland — Government Migration Policy Programme to Strengthen Labour Migration (2018)

- ☐ Suomijos Vidaus reikalų ministerija parengė programą, kuria skatina ir siekia pritraukti daugiau migrantų į darbo rinką bei juos sėkmingai integruoti į socialinę aplinką:

„The purpose of the policy is to support migration that strengthens employment and public finances, improves the dependency ratio and enhances internationalisation of the economy. The Programme lays down Finland’s migration policy guidelines that promote particularly labour migration, integration to support this, and good relations between people from different groups.“

Atliktas tyrimas parodė, kad Suomijoje vis labiau trūksta darbo jėgos skirtinguose sektoriuose, kurią galėtų užpildyti kvalifikuoti užsieniečiai.

Pasak Suomijos tyrimų asociacijos, iki 2020 m. šalyje trūks vien 15,000 kvalifikuotų specialistų, dirbančių su programine įranga.

Kvalifikuoti migrantai padės kurti naujos kartos verslus ir suteiks galimybę dirbti su tarptautinėmis rinkomis, pritraukti verslus su šalimis, iš kurių migrantai yra atvykę bei sukurti daugiau darbo vietų.

Žmonių iš skirtingų šalių įvairovė prisidės prie inovacijų kūrimo.

„The goals of the migration policy will be promoted through **efficient permit processes of a high quality**. Sufficiently flexible, expeditious and reliable permit practices will be needed to support the goal of attracting talents to the country. The permit administration will also help prevent security risks.“

Švedija

Užsieniečių studentų dalis (ES ir ne ES) visų studentų Švedijoje siekia 9,3%. Švedijoje ypatingas dėmesys skiriamas užsienio šalių studentų pritraukimui ir tarptautiškumui. Per pastaruosius metus ypatingai išaugo studentų skaičius iš Azijos šalių.

5 REASONS TO STUDY IN SWEDEN

It's sustainable, innovative and home to the Nobel Prize. And did we mention that everyone speaks English? Here are five reasons why studying in Sweden is a great idea.

Photo: Simon Paulin/imagebank.sweden.se

- ❑ Per studyinsweden puslapį studentai gali užsiregistruoti į internetinius seminarus (webinars) su pasirinktais universitetais ir užduoti rūpimus klausimus bei gauti išsamią informaciją apie studijas.
- ❑ Nacionalinė Švedijos aukštojo mokslo sistema yra įvertina 4 pasaulyje (Universitas21).
- ❑ Kasmet siūloma virš 1000 studijų programų anglų kalba daugiau nei 35 universitetuose.
- ❑ Studyinsweden puslapyje taip pat veikia studentų tinklaraštis, kuriame jie dalinasi patirtimis įvairiose srityse: studijų kokybe, gyvenimu skirtinguose miestuose, Švedijos kultūra, kelionėmis ir pan.
- ❑ Pagal Pasaulinio inovatyvumo indeksą 2018, Švedija užima 3 vietą pasaulyje iš 126 reitinguojamų šalių. Švedija taip pat yra tarp aukščiausiai įvertintų šalių, kurios skiria daugiausiai finansavimo pagal BVP moksliniams tyrimams.
- ❑ Švedija užima 1 vietą iš 88 tirtų šalių pagal gerus anglų kalbos įgūdžius. Nuo 1952, anglų kalbos pamokos Švedijoje yra privalomos visiems moksleiviams.
- ❑ Švedijos visuomenė reitinguojama kaip viena atviriausių pasaulyje – aukštas lyčių lygybės indeksas bei aukšti su kitų tautų tolerancija susiję rodikliai.

Kaip Švedija siekia pritraukti užsienio studentus?

Leidimų gyventi Švedijoje išdavimo ypatumai

Kitaip nei daugelyje šalių, Švedijoje nėra suteikiamas leidimas *laikina* gyventi, tačiau yra išduodama leidimo gyventi Švedijoje kortelė, su kuria galima keliauti ES šalyse. Taip pat, leidimas yra išduodamas dar prieš atvykstant gyventi į Švediją.

Neleidžiama teikti prašymo gyventojų kortelei gauti anksčiau nei prieš 3 mėn. iki atvažiavimo gyventi į Švediją datos. Tai didelis privalumas – leidimas yra išduodamas 1-3 savaičių bėgyje.

Taip pat, studentas, teikdamas prašymą leidimui, studijų laikotarpiui gali teikti prašymus leidimams gyventi ir lydintiems šeimos nariams (vyriui/žmonai ar vaikams).

Žingsniai, leidimui gauti:

1. Pirmiausia, studentas turi įstoti į aukštąją mokyklą Švedijoje ir gauti tai patvirtinantį laišką iš mokymosi įstaigos.
2. Prieš teikiant prašymą leidimui, studentas turi apmokėti pirmąją dalį studijų kainos. Jeigu studentas gauna stipendiją, jis turi turėti stipendijos patvirtinimo dokumentą.
3. Įprastinė procedūra yra prašymus teikti internetu, pridėdant reikalingų dokumentų kopijas (banko sąskaita, aukštosios mokyklos priėmimo į pilnos programos studijas dokumentas, pasas, draudimas).
4. Studentas turi apmokėti kortelės leidimui gyventi mokestį internetu (1000 SEK: ~97 EUR).
5. Išsiuntus prašymą su visomis reikalingų dokumentų kopijomis ir apmokėjimą, Švedijos migracijos agentūra pradeda tikrinti dokumentus.
6. Būsimasis studentas turi nuvykti į artimiausią Švedijos ambasadą/konsulatą ir pateikti piršto antspaudus bei savo nuotrauką, kurie būna susieti su leidimo gyventi kortele.
7. El. paštu yra pranešama, ar leidimas buvo išduotas. Studentas turi susisiekti su ambasadą/konsulatu dėl kortelės atsiėmimo – ją galima atsiimti vietoje arba ji būna išsiunčiama paštu.

Tarptautinių studentų integracija ir darbas studijų metu

- ❑ Gavus leidimą gyventi Švedijoje, studentas nėra apribojamas, kiek darbo valandų jam leidžiama dirbti. Tačiau priklausomai nuo pasirinktos studijų programos, yra tikimasi, kad per savaitę studentas skirs paskaitoms ir individualiam mokymuisi apie 40 valandų.
- ❑ Švedijos universitetuose yra ypatingai veiklios studentų draugijos (jų būna iki keliolikos), kurios atstovauja skirtingus Švedijos regionus ir pomėgius. Net tam, kad studentas gautų studento pažymėjimą, jis turi įstoti į bent vieną draugiją už vienkartinį mokestį. Šios draugijos turi savo susibūrimo vietas, į kurias galima patekti tik su tam tikros draugijos studento kortele. Draugijos aktyviai integruoja vietas ir tarptautinius studentus į įvairias veiklas. Taip pat, studentai gali įsidarbinti draugijose per renginius padavėjais, drabužinėje, biliėtų patikroje ir kitose veiklose.
- ❑ Darbo galima ieškoti ne tik draugijose, tačiau ir universitetų skelbimų lentose, universitetų karjeros centruose ar specializuotose darbų studentams portaluose (pvz., studentjobs.se).
- ❑ Taip pat, studentai yra skatinami atlikti praktikas. Apie galimybes atlikti praktiką informaciją dažnai persiunčia studijų koordinatoriai, taip suteikiant individualius, tam tikros studijų programos studentų poreikius atitinkančią informaciją.
- ❑ Ieškant darbo Švedijoje, studentai yra raginami ir patys tiesiogiai susisiekti su įmonėmis, kuriose jie norėtų dirbti.

Click here to create an account: [Join this course](#)

If you already have an account, please [login](#) →.

You are not logged in.

[Link to the new course 2018](#)

Welcome to Learning Swedish – a free language course!

Learning Swedish is a free online course in Swedish for beginners with material for self-study for adult learners. It is your fast track to learning Swedish wherever you live. The course gives basic spoken and written knowledge of the Swedish language, as well as an insight into Swedish culture and society. All instructions are given in English.

In the course you will meet Nathalie from France and her friends who are studying at a Swedish university.

Learning Swedish has been developed by the Swedish Institute and [partners](#).

We would love to hear your feedback and ideas! Contact us at [info\(a\)learningswedish.se](mailto:info@learningswedish.se).

Studentai yra ypač skatinami mokytis švedų kalbos. Kai kurie universitetai siūlo nemokamus švedų kalbos kursus, o kiti už mažą ir studentams prieinamą kainą. Kursai būna nuo pradedančiųjų iki pažengusiųjų lygio.

Tiems, kurie lankyti kursų negali/nenori, yra siūlomi nemokami švedų kalbos kursai internete.

Tarptautiniai tyrimai ir kitų šalių rekomendacijos

Tarptautiniai tyrimai: įsidarbinimo ir integracijos faktoriai

Ką apie užsieniečių absolventų įsidarbinimą rodo moksliniai tyrimai? Kokiose kitose šalyse galima atrasti gerosios praktikos pavyzdžių?

Vokietijos integracijos ir migracijos ekspertų taryba (SVR für Integration und Migration) 2015 m. atliko Vokietijos ir kitų šalių palyginamąją studiją ir universitetų karjeros centrų ir tarptautinių ryšių skyrių apklausą apie užsieniečių absolventų įsidarbinimą. Taryba taip apibrėžė pagrindines rekomendacijos Vokietijai, paremtas Nyderlandų ir Kanados gerosiomis praktikomis:

- 1) anksčiau pradėti ir **visų studijų metu teikti specialias paramos priemones**. Pavyzdžiui, Nyderlanduose 80 procentų karjeros centrų universitetuose nuo pirmos dienos pradeda užsieniečius studentus rengti karjeros pradžiai.
- 2) Aktyviau **įtraukti studijas baigusius užsieniečius** (alumni klubą) į paramos sistemą tebestudijuojantiems užsieniečiams.
- 3) **Skatinti užsieniečių kaip potencialios darbo jėgos pripažinimą** ypač mažesnėse įmonėse ir atspindėti užsieniečių pritraukimą strateginiame personalo politikos formavime (SVR 2015).

Kitas, SVR 2016-2017 metais atliktas, tyrimas įtraukė užsieniečių studentų Vokietijoje longitudinę apklausą dvejais etapais: pirma, dar studijų metu ir antra, jau įsidarbinimo metu. Taip buvo išgryninti faktoriai, lemiantys integraciją į darbo rinką po studijų. Pagrindiniai faktoriai skirstytini į tris stadijas: noras likti, pasilikimas, įsidarbinimas. Noras likti lemiamas paties studento arba kitų pozityvaus aplinkybių įvertinimo, prie kurios veda matomos karjeros galimybės, tenkinanti gyvenimo kokybė šalyje, asmens socialiniame rate nusistovėjusi nuomonė apie gerą šalies įvaizdį. Taip pat svarbus aspektas yra asmeniniai ryšiai šalyje, pavyzdžiui, kai ten jau gyvena partneris/-ė arba šeima.

Antroje stadijoje, likimo šalyje faktoriai priklauso nuo asmeninių išteklių plačiąja prasme: tai yra, sėkmingas studijų baigimas ir pažymiai, savanoriška veikla, darbo paieškai aktualūs asmeniai tinklai bei su studijų sritimi susijusios darbo patirtys įgytos studijų metu.

Galiausiai, sėkmingą įsidarbinimą taip pat įtakoja asmeniniai ištekliai, būtent darbo patirtys studijų metu ir kontaktų tinklai, bei dar prisideda du svarbūs elementai – kalbos žinios ir pasitikėjimas savimi darbo paieškos stadijoje. Be šitokių asmeninių faktorių svarią vietą užima ir galimybių egzistavimas – tai yra, kad įgytas diplomatas atitinka darbo rinkos paklausą (SVR 2017).

Apibendrinančioje lentelėje naudoti rodikliai

¹Pasaulio ekonomikos forumo pasaulinio konkurencingumo indeksas GCI, 2017. Apklausa formuluotė: „To what extent does your country attract talented people from abroad?“ [skalė 1-7].

²Pasaulio ekonomikos forumo pasaulinio konkurencingumo indeksas GCI, 2017. Apklausa formuluotė: „To what extent does your country retain talented people?“ [skalė 1-7]. Šis rodiklis apima tiek lietuvių, tiek užsienio talentų šalyje išlaikymą, todėl jis neatspindi tik užsieniečių, atvykusių į Lietuvą (pavyzdžiui, studentų), padėties.

³IMD Pasaulio konkurencingumo metinė knyga, 2018. Apklausa formuluotė: „Are foreign highly-skilled personnel attracted to your country’s business environment?“ [skalė 0-10].

⁴IMD Pasaulio konkurencingumo metinė knyga, 2018. Apklausa formuluotė: Do immigration laws prevent your company from employing foreign labor? [skalė 0-10].

⁵Pasaulio ekonomikos forumo pasaulinio konkurencingumo indeksas GCI, 2018. Apklausa formuluotė: “In your country, how restrictive are regulations related to the hiring of foreign labour?“ [skalė 1-7]. 2018 metų indeksui naudota nauja metodologija, todėl rezultatai nėra tiesiogiai lygintini. 2018 metais Lietuva tarp ES šalių užėmė 27 (priešpaskutinę) vietą.

⁶OECD Education at a Glance, 2016. Formuliuotė: „Share of international or foreign students enrolled by field of education“ [skalė 0-100]. Lentelėje pateiktose šalyse naudoti „international students“ duomenys, kurie tiksliau nei „foreign students“ atspindi tarptautinį studentų mobilumą. Šiose ir daugumoje kitų OECD šalių galioja, kad kuo aukštesnė studijų pakopa, tuo didesnę studentų dalį sudaro užsieniečiai.

⁷IMD Pasaulio konkurencingumo metinė knyga, 2018. Formuliuotė: „Foreign labor - percentage of labor force“ [skalė 0-100].

https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/recruiting-immigrant-workers-europe-2016_9789264257290-en#page1
<http://www.studyinestonia.ee/master-estonian-help-new-language-learning-program> <https://www.speakly.me/> <https://e-estonia.com/speakly-language-learning-app>
<https://www.speakly.me/>
<https://e-estonia.com/speakly-language-learning-app/>
<https://www2.politsei.ee/en/teenused/migratsiooninoustajad/>
<https://www2.politsei.ee/en/teenused/working-in-estonia/>
<https://www.siseministeerium.ee/en/activities/citizenship-and-migration>
<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/525062015011/consolide/current>
<https://www.keeleklikk.ee/en/welcome>
https://www.labourmobility.com/wp-content/uploads/2016/03/jis2016_6_2_14_international-student-expectations.pdf
<http://studyindenmark.dk/live-in-denmark/permits-visas-red-tape>
http://w3.ced.unicz.it/upload/migali/Dinarsky_2003.pdf
https://www.kul.rik.ee/sites/kulminn/files/23748_en_proofreading_le2020_eng.pdf
<https://www.svr-migration.de/wp-content/uploads/2015/06/Factsheet-Zugangstor-Hochschule-final.pdf>
https://www.svr-migration.de/wp-content/uploads/2017/12/SVR-FB_Study_and_work.pdf
https://www.svr-migration.de/wp-content/uploads/2015/06/Press-Release_Train-and-Retain-international-students.pdf
<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/eag-2018-19-en.pdf?expires=1540464026&id=id&accname=guest&checksum=790662345E8781AD7E6ED022DC17866B>
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19378629.2011.571260>
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-2435.2011.00687.x>
https://en.wikipedia.org/wiki/Global_Peace_Index
<http://www.copcap.com/young-professionals/career-development-services/young-professionals-in-denmark>
<http://www.copcap.com/young-professionals/greater-copenhagen-career-program>
<https://www.sdu.dk/en/uddannelse/kandidat/career-in-denmark+program>
http://archimedes.ee/wp-content/uploads/2018/03/statistika_infograafik-2.png
<http://estonianworld.com/knowledge/international-students-desire-build-lives-estonia/>
<https://www.topuniversities.com/student-info/qs-guides/how-do-students-use-rankings>
<https://www.topuniversities.com/where-to-study/europe/sweden/swedish-universities-international-students-remain-top-priority>
<http://blogs.studyinsweden.se/2017/11/27/six-sweden-statistics-know/>
<https://www.student.com/articles/best-study-work-abroad-countries/>
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/54567_Facts_Express5B_2014.pdf
<https://www.lunduniversity.lu.se/student-life/preparing-to-come/residence-permits>
<https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264304444-6-en.pdf?expires=1540464636&id=id&accname=guest&checksum=10B0D76BADAA0D1548AFCB298D66E2A9>
<https://stats.oecd.org/>
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/6b28f7b0878311e4a98a9f2247652cf4>
<https://www.businessinsider.com/the-11-most-equal-countries-in-the-world-2011-10?op=1>
<https://www.migrationsverket.se/English/Private-individuals/Studying-in-Sweden/Universities-and-university-college/How-to-apply-for-the-first-time.html>
<https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/685442>
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160518/05%202018%20SM%20Work%20in%20Finland.pdf>
<https://studyinsweden.se/why-sweden/5-reasons-to-study-in-sweden/>
<https://migri.fi/en/i-want-to-apply>
https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018.pdf
<https://www.ef.se/epi/regions/europe/sweden/>
<https://www.worldatlas.com/articles/what-languages-are-spoken-in-sweden.html>
https://universitas21.com/sites/default/files/2018-05/U21_Rankings%20Report_0418_FULL_LR%20%281%29.pdf
<http://studyindenmark.dk/news/61-percent-of-international-students-choose-to-remain-in-denmark-a>

Šaltiniai

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Kurk
Lietuvai

Kontaktai

 Marta Misiulaitytė ir Rugilė Šablinskaitė
 www.kurklt.lt